

HENNING MANKELL

Italiaanse schoenen

Uit het Zweeds vertaald door
Clementine Luijten

ITALIAANSE SCHOENEN

Als de schoen past
voel je je voet niet.

ZHUANG ZHOU

Er zijn twee soorten waarheden: oppervlakkige
waarheden, waarvan het tegendeel duidelijk on-
waar is, en diepe waarheden, waarvan het tegen-
deel even waar is.

NIELS BOHR

Liefde is een zachte hand die het noodlot rustig
ter zijde schuift.

SIGFRID SIWERTZ

Inhoud

EERSTE DEEL: Het ijs	13
TWEEDE DEEL: Het bos	153
DERDE DEEL: De zee	265
VIERDE DEEL: Winterzonnewende	379

Het ijs

Ik voel me altijd eenzamer als het koud is.

De kou buiten het raam herinnert me aan de kilte van mijn eigen lichaam. Ik word van twee kanten aangevallen. Maar ik blijf terugvechten, zowel tegen de kilte als tegen de eenzaamheid. Daarom hak ik iedere ochtend een wak in het ijs. Als er iemand met een verrekijker op de bevroren zeestraat zou staan en zou zien wat ik aan het doen was, zou hij denken dat ik gek was en bezig mijn eigen dood voor te bereiden. Een naakte man in de ijzige kou, met een bijl in zijn hand bezig een wak open te hakken?

Misschien hoop ik wel dat daar op een dag iemand zal staan, een zwarte schaduw tegen al het witte, die mij ziet en zich afvraagt of hij nog kan ingrijpen voordat het te laat is. Maar het is niet nodig mij te redden, want ik ben niet van plan zelfmoord te plegen.

Eerder in mijn leven, samenhangend met de grote catastrofe, gebeurde het wel dat de wanhoop en woede zo heftig werden dat ik overwoog er een einde aan te maken. Maar ik heb het nooit geprobeerd. Lafheid is mijn trouwe metgezel. Zowel toen als nu dacht ik dat

het er in het leven om ging niet los te laten. Het leven is een breekbare tak boven een afgrond. Daar blijf ik hangen zolang ik kan. Vervolgens val ik naar beneden, ik net zo goed als alle anderen, en ik weet niet wat me te wachten staat. Is er iemand daarbeneden die me opvangt? Of is het slechts de koude, compacte duisternis die mij tegemoet raast?

Er ligt ijs.

De winter is streng dit jaar, het begin van het nieuwe millennium. Vanmorgen toen ik wakker werd in het decemberduister, meende ik te horen hoe het ijs zong. Ik weet niet hoe ik aan het idee kom dat ijs kan zingen. Misschien had mijn grootvader, die hier op de scheren geboren is, dat tegen me gezegd toen ik klein was.

Ik werd in het donker wakker van een geluid. Het was niet de kat of de hond. Ik heb twee huisdieren die dieper slapen dan ik. Mijn kat is oud en stijf, en mijn hond is stokdoof aan zijn rechteroor en heeft links een sterk verminderd gehoor. Ik kan hem voorbijsluipen zonder dat hij het merkt.

Maar dat geluid?

Ik probeerde me te oriënteren in het donker. Het duurde even voordat ik besepte dat het het ijs moest zijn dat werkte, hoewel het hier in de baai wel decimeters dik ligt. Vorige week, op een dag dat ik onrustiger

was dan anders, ben ik in de richting gelopen van de plek waar het ijs de open zee ontmoet. Het lag tot meer dan een kilometer voorbij de buitenarchipel. Het ijs hier in de baai zou zich dus niet moeten kunnen bewegen. Maar het rees en daalde, het kraakte en het zong.

Ik luisterde naar het geluid en bedacht ineens dat mijn leven zeer snel was gegaan. Nu zit ik hier. Een man van zesenzestig, economisch onafhankelijk, die een herinnering meedraagt die hem voortdurend kwelt. Ik ben opgegroeid in een armoede die je je vandaag de dag onmogelijk kunt voorstellen in dit land. Mijn vader was een dikke ober die gekoeioneerd werd en mijn moeder probeerde voortdurend de eindjes aan elkaar te knopen. Uit die poel van armoede ben ik omhooggeklauterd. 's Zomers speelde ik hier als kind en ik had geen idee van de immer krimpende tijd. Mijn grootvader en grootmoeder waren destijds arbeidzame mensen, nog niet verouderd tot onbeweeglijkheid en afwachten. Hij rook naar vis en zij miste al haar tanden. Al was ze altijd even aardig, toch was het iets angstaanjagends haar glimlach zich te zien openen als een zwart gat.

Kortgeleden bevond ik me nog in de eerste akte. Nu is de epiloog al aangevangen.

Buiten zong het ijs en ik vroeg me af of ik bezig was een hartaanval te krijgen. Ik stond op om mijn bloeddruk te meten. Er was niets mis met me, mijn bloed-

druk was 155/90, mijn pols normaal, 64 slagen. Ik ging na of ik ergens pijn had. Ik had wat last van mijn linkerbeen. Dat heb ik meestal en het is niets om me zorgen over te maken. Maar het ijs stemde me somber. Het was een merkwaardig koor van onduidelijke stemmen.

Ik ging in de keuken zitten wachten op de dageraad. Het kraakte in de houten stammen. Het was de kou die het hout deed krimpen, of een muis die zich in een van zijn geheime gangen bewoog.

De thermometer buiten het raam wees 19 graden onder nul.

Vandaag zal ik doen wat ik op alle winterdagen doe. Ik trek mijn badjas aan, steek mijn voeten in een paar afgeknipte laarzen, pak de bijl en loop naar de steiger. Het wak openhakken gaat snel, want het ijs is er niet dik. Dan kleed ik me uit en laat me in het modderige water zakken. Het doet pijn, maar het is alsof de kou in een intense warmte verandert zodra ik mezelf weer op het ijs heb gehesen.

Ik daal neer in mijn zwarte gat om te voelen dat ik nog leef. Na afloop is het alsof de eenzaamheid langzaam wegebt. Op een dag zal ik misschien sterven van de schok als ik in het wak stap. Aangezien ik de bodem raak, zal ik niet onder het ijsoppervlak verdwijnen. Ik zal blijven staan in het gat, dat snel dichtvriest. Daar

zal Jansson, die hier op de eilanden de post rondbrengt, me vinden.

Nooit, van z'n levensdagen niet, zal hij begrijpen wat er is gebeurd.

Maar dat kan me niet schelen. Ik heb mijn huis ingericht als een onneembare vesting op dit eiland dat ik heb geërfd. Als ik de heuvel achter het huis op loop, kan ik rechtstreeks de zee zien. Er liggen enkel wat eilandjes en bultrotsen, die een glimp van hun zwarte, gladde rug boven het wateroppervlak of het ijsdek laten zien. Kijk ik de andere kant uit, dan verdicht de binnenarchipel zich. Maar nergens zie ik een ander huis dan het mijne.

Natuurlijk had ik het me anders voorgesteld.

Dit huis was bedoeld als zomerverblijf. Niet als een laatste schans die ik moet verdedigen. Iedere ochtend als ik het wak heb opengehakt of over de rotsen het zomerwarme water in klauter, verbaas ik me weer over wat er in feite met mijn leven is gebeurd.

Ik ken de feiten. Ik heb een fout gemaakt. En ik weigerde de consequentie te aanvaarden. Als ik had geweten wat ik nu weet, wat zou ik dan hebben gedaan? Ik moet het antwoord schuldig blijven. Het enige wat ik zeker weet, is dat ik niet als een gevangene op dit afgelegen eiland in de scherenkust had hoeven te zitten.